

ΤΑ ΔΘΑΝΑΤΑ
ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ
ΝΤΙΚΕΝΣ

Κοπερφιλιάντ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — 'Ο Δαυίδ Κόπερφιλιάντ διηγείται την παιδική του ηλικία, τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του καὶ τὴν εὐτυχισμένη ζωὴ του κατόπιν κοντὰ στὴ μητέρα του καὶ στὴν ἀγαπημένη του ὑπηρετρία, τὴν Πέγκοττ. Μά, τὴν εὐτυχία του τὴν ταράζει ἡ ἐμφάνισις ἑνὸς τρίτου προσώπου τοῦ κ. Μύρστον, ὁ ὁποῖος ἐρωτοτροπεῖ μετὰ τὴν κ. Κόπερφιλιάντ. Μιά μερὰ, ἡ Πέγκοττ παίρνει τὸν μικρὸ Δαυίδ, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ χωριὸ τῆς, τὸ παραθαλάσσιο Γυάρμουθ.

'Εκεῖ, ὁ Δαυίδ περιάει εὐχάριστα καμμιά δεκαπενταριά μερὲς. Μὰ στὸν γυριμὸ του στὸ σπίτι του θρῖσκει τὴ μητέρα του παντρεμένη μετὰ τὸν κ. Μύρστον καὶ ὅλα ἀλλαγμένα σ' αὐτό. 'Ο κ. Μύρστον δεῖχναται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σκληρὸς καὶ κακὸς πρὸς τὸν γιὸ τῆς συζύγου του. Τὸν βασανίζει, τὸν δέρνει, τὸν κρατᾶει σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ στὸ τέλος ἀποφασίζει νὰ τὸν στελεῖ εἰς ἀμερικὰ σ' ἕνα λύκειο, κοντὰ στὸ Λονδίνο. 'Ο Δαυίδ, περίλυπος καὶ συντριμμένος, ἀποχαιρετᾶ τὴν μητέρα του καὶ φεύγει γιὰ τὸ σχολεῖο τὸ Λύκειο Σαλέμ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

"Ἐπειτα ξανάρχισε νὰ με φυλάη τυλίγοντας τὸν λαιμὸ μου μετὰ τὸ ἐλεύθερο μπράτσο τῆς.

'Εκείνη τὴ στιγμὴ, μπηκε κ' ἡ Πέγκοττ μέσα, γονάτισε πλάι μας κ' ἐπὶ ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, ἔδειχνε τὴ χαρὰ τῆς γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ μου μετὰ χίλιους δυὸ τρόπους.

Φαίνεται ὅτι δὲν με περιμέναν τόσο γρήγορα κ' ὁ κ. καὶ ἡ μὲς Μύρστον, φανταζόμενοι πὼς θὰ γύριζα τὴν ἐπομένη, ἢ τὴν μεθεπομένη, ἔλειπαν σὲ μιὰ ἐπίσκεψι στὰ περιχωρὰ καὶ δὲν θὰ γύριζαν πρὶν νυκτώσῃ. Οὔτε νὰ ονειρευτῶ δὲν ἐτυλμούσα τέτοια εὐτυχία. Δὲν θὰ μπορούσα νὰ φαντασθῶ ὅτι ἦταν δυνατόν νὰ ξαναθρεθοῦμε μόνοι μας οἱ τρεῖς μας. Νόμισα γιὰ μιὰ στιγμὴ πὼς εἶχαν ξαναγυρίσει ἡ παλιὰς εὐτυχισμένες ἡμέρες.

Δειπνήσαμε μαζὺ μπροστὰ στὴ φωτιά. 'Ἡ Πέγκοττ ἐτοιμαζόταν νὰ μᾶς σερβίρη, μὰ ἡ μητέρα μου δὲν τὴν ἄφησε καὶ τὴν ἔβαλε νὰ καθῆσθαι στὸ τραπέζι μαζὺ μας. Μοῦ ἔβαλαν μπροστὰ μου τὸ παλιὸ μου πιάτο ποῦ εἶχε ζωγραφισμένη ἐπάνω μιὰ φρεγάτα μ' ἀνοιχτὰ πανιά καὶ ποῦ ἡ Πέγκοττ τὸ εἶχε φυλάξει σὰν θησαυρὸ, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀπουσίας μου. Μοῦ ἔ-

Χάζελ Μπράουν νὰ τῆς ἀφηγηθῆ τὸ ἀτύχημά τῆς κ, ἐκείνη τὴν συμβούλευσε νὰ διακόψῃ κάθε σχέσι μ' αὐτὸν τὸν ἐπικίνδυνον ἄνθρωπο.

Δυστυχῶς ὅμως ὅλες ἡ ἐρωτικὲς ἱστορίαι δὲν τελειώνουν τόσο ἀπλᾶ. 'Ο Νήλ Μάγιερ ποῦ ὑπέφερε ἀπὸ τὸν χωρισμὸ τῆς Μύριαν ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἐκδικηθῆ. Κ' ἕνα θράδυ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς μίσσες Μπράουν, τῆς ἔχωσε τὸ νυστέρι στὸν λαιμὸ!

'Ἡ ἀτυχὴ νέα σωριάστηκε καταγῆς βυάζοντας ἕνα ἀπαίσιο μουγκρητὸ πόνου. Αὐτὸ τὸ μουγκρητὸ ὅμως τὸ ἄκουσε ἡ μίσσες Μπράουν κ' ἔτρεξε κ' ἀνοίξε τὴν πόρτα γιὰ νὰ ἰδῆ τί συμβαίνει. Μὰ βρέθηκε πρὸ φρικιαστικοῦ θεάματος: 'Ἡ Μύριαν Μιλ ἔπλεε στὸ αἷμα τῆς καὶ ξεψύχησε ὕστερα ἀπὸ λίγο προφέροντας τ' ὄνομα τοῦ δημίου τῆς.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία φυσικὰ ἔφθασε ὡς τὴν ἀστυνομία, ἡ ὁποία καὶ συνέλαβε τὸν ἀπαίσιο Νήλ Μάγιερ. 'Ο παράδοξος φοιτητὴς τῆς 'Οκλαχόμας καταδικάστηκε ἀπὸ τὸ κακούργιοδικεῖο σὲ θάνατο καὶ ἡ ποινὴ του ἐξετελέσθη ἔπειτα ἀπὸ λίγες ἡμέρες.

"Ἐτσι τὸ πανεπιστήμιον τῆς 'Οκλαχόμας γλύτωσε ἀπὸ ἕναν ἐπικίνδυνον κ' ἐγκληματικὸν Δὸν Ζουάν ποῦ βασάνιζε ἀφόρητα τὶς συμφοιτήτριές του.

Μὰ αὐτὸ τὸ ἐπιπέδιο ποῦ σᾶς ἀναφέραμε δὲν εἶνε τὸ μοναδικὸ ποῦ συνέθη στὰ ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια. 'Ἡ παράδοξος ζωὴ τῶν ἐσωτερικῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν αὐτῶν τῶν σχολῶν προκαλεῖ κάθε τόσο παταγώδη σκάνδαλα, τὰ ὁποία ἀπασχολοῦν ἀκόμη καὶ τὴν ἀστυνομία. Ὡστόσο κανεὶς δὲν σκέφτεται ν' ἀλλάξῃ αὐτὸν τὸν παράδοξον τρόπο τῆς ἐκπαίδευσως. Εἶνε κ' αὐτὸ ἕνα μέσο γιὰ νὰ κρύβωνται οἱ 'Αμερικανικοὶ πῖσαι ἀπὸ τὸ δάχτυλό τους καὶ νὰ θεωροῦνται ὑποδειγματὰ πύκνης καὶ τιμιότητος.

TOM GUYBNER.

βαλαν ἐπίσης καὶ τὸ ποτήρι μου, τὸ μαρκαρισμένο μετὰ τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ παλιὸ μου σερβίτιο.

'Ἐνῶ θρῖσκόμεστε στὸ τραπέζι, ἔκρινα τὴ στιγμὴ κατάλληλη γιὰ νὰ μιλήσω στὴν Πέγκοττ γιὰ τὸν Μπάρκις, τὸν ἀμαξά. Μὰ πρὶν ἀποτελειώσω τὴν κουβέντα μου, ἐκείνη ἔσκασε στὰ γέλια κ' ἔκρυψε τὸ πρόσωπό τῆς στὴν ποδιά τῆς.

— Πέγκοττ, ρώτησε ἡ μητέρα μου, τί συμβαίνει;

'Ἡ Πέγκοττ ξέσπασε σὲ πιὸ δυνατὰ γέλια τώρα.

— Τί σ' ἐπίασε, θεότρελλη; Ξαναρώτησε ἡ μητέρα μου, γελῶντας κ' αὐτὴ.

— 'Ο διάβολος νὰ πάρῃ αὐτὸν τὸν Μπάρκις! φώναξε ἡ Πέγκοττ. Θέλει νὰ με παντρευθῆ.

— Μὰ δὲν εἶνε καλὸς γιὰ σένα; ρώτησε ἡ μητέρα μου.

— Δὲν ξέρω τίποτε, ἀπάντησε ἡ Πέγκοττ, μὴ με ρωτᾶτε! Κι' ἀπὸ χρυσάφι νὰ ἦταν, δὲν θὰ τὸν ἠθελα... Οὔτε αὐτόν, οὔτε κανέναν ἄλλον...

— Τότε, γιατί δὲν τοῦ τὸ λές, ἀνόητη; εἶπε ἡ μητέρα μου.

— Νὰ τοῦ πῶ; ἔκανε ἡ Πέγκοττ, τραβῶντας ἐπὶ τέλους τὴν ποδιά τῆς ἀπὸ τὸ πρόσωπό τῆς. Αὐτὸς δὲν μοῦ ἔχει πεί οὔτε λέξι ὡς τώρα! Εἶνε τόσο ζῶο! Μὰ ἂν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ μοῦ πῆ τίποτε, θὰ τοῦδινα ἕνα καλὸ μπάτσο κατάμουτρα...

Κ' ἐξακολούθησε νὰ γελάη δυνατὰ.

'Ἡ μητέρα μου, μολονότι γελοῦσε καὶ αὐτὴ, πρόσεξα ὅτι εἶχε γίνει πιὸ σοβαρὴ, πιὸ σκεπτικὴ ἀπὸ ἄλλοτε. 'Απὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποῦ τὴν ξαναεῖδα, παρατήρησα πὼς εἶχε ἀλλάξει. Τὸ πρόσωπό τῆς, τὸ πάντοτε ὠραῖο, ἦταν πιὸ ἀδύνατο κ' εἶχε μιὰ ἐκφρασι μεγάλῃς ἐννοίας. Τὸ χέρι τῆς, τὸ τόσο λεπτὸ, τὸ τόσο ἄσπρο, εἶχε γίνει σχεδὸν διάφανο. Μὰ ἡ μεταβολὴ, γιὰ τὴν ὁποία μιλάω, φαίνόταν περισσότερο στοὺς τρόπους τῆς ποῦ ἦσαν ἀνήσυχτοι καὶ ταραγμένοι.

"Ὅταν τελειώσαμε τὸ φαγητό, εἶπε γλυκὰ βάζοντας τὸ χέρι τῆς ἀπάνω στὸ χέρι τῆς παλιᾶς τῆς ὑπηρετρίας.

— Καλὴ μου Πέγκοττ, δὲν θὰ παντρευθῆς, ἔ;

— 'Εγὼ νὰ παντρευτῶ, κυρία! φώναξε ἡ Πέγκοττ, ἀνοίγοντας τὰ μάτια τῆς τόσο... Καὶ βέβαια ὄχι!...

— Τοῦλάχιστον τώρα σύντομα δὲν θὰ παντρευθῆς; Ξανάπε μετὰ τὴν ἴδια ἠλυκότητα ἡ μητέρα μου.

— Ποτε! τῆς ἀπάντησε ἡ Πέγκοττ.

'Ἡ μητέρα μου τῆς ἔσφιξε τότε τὸ χέρι καὶ τῆς εἶπε:

— Μὴ μ' ἀφήσεις, Πέγκοττ. Μείνε μαζὺ μου... Μὴ φοβάσαι, δὲν θὰ εἶσαι καὶ πολὺν καιρὸ κοντὰ μου. Χωρὶς ἐσένα, τί θὰ γινόμουν;

— 'Εγὼ νὰ σᾶς ἀφήσω, πολυαγαπημένη μου κυρία; φώναξε ἡ Πέγκοττ. Οὔτε γιὰ ὅλον τὸν κόσμον δὲν θὰ σᾶς ἀφήνα! Πιὸς ἔβαλε αὐτὴν τὴν ἰδέα στὸ μικρὸ σας χαριτωμένο κεφαλάκι!...

'Ἡ Πέγκοττ ἦταν συνηθισμένη νὰ μιλάη πάντα στὴν μητέρα μου σὰν νὰ ἦταν μικρὸ παιδί. Καὶ καθὼς ἐκείνη τὴν εὐχαρίστησε μετὰ τὰ μάτια τῆς ποῦ ἦσαν σχεδὸν δακρυζόμενα, ἡ καλὴ μας Πέγκοττ ἐξακολούθησε:

— 'Εγὼ νὰ σᾶς ἀφήσω! Δὲν ἔλειπε πειὰ παρὰ αὐτό! 'Ἡ Πέγκοττ νὰ φύγῃ!... Ἦ ἀστειεύσαστε! "Ὁχι! "Ὁχι! — ἐπρόσθεσε κουνῶντας τὸ κεφάλι τῆς καὶ σταυρώνοντας τὰ χέρια τῆς. Δὲν ὑπάρχει τέτοιος κίνδυνος!... Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν μερικοὶ ποῦ θὰ χαϊρόντουσαν πολὺ, ἂν μ' ἔβλεπαν νὰ φεύγω! Μὰ τόσο τὸ χειρότερον γι' αὐτούς!... 'Εγὼ θὰ μείνω μαζὺ σας ὡς ὅτου νὰ γίνω πολὺ γρηᾶ καὶ τότε, ποῦ θὰ εἶμαι κουρῆ, στραβὴ σακατεμένη, ἀνίκανη γιὰ τὸ παραμικρὸ, παρὰ μόνο γιὰ νὰ γκρινιάζω, θὰ πάω στὸν Ντάβου μου καὶ θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ με μαζέψῃ στὸ σπίτι του.

— Θὰ εἶμ' εὐτυχισμένος, ἂν τὸ κάνῃς αὐτό, Πέγκοττ. Θὰ σὲ δεχτῶ σὰν βασίλισσα!

— "Ἡμουνα βέβαιη γι' αὐτό, ἀγάπη μου!... 'Ο Θεὸς νὰ σ' εὐλογῇ!

Ἡ Πέγκοττ ἔγκλιση σφιχτὰ γιὰ νὰ μ' εὐχαρίστησῃ γιὰ τὴν μελλοντικὴ φιλοξενία μου. Ἐπειτα πῆρε τὸν μπέμπη ἀπὸ

— Δεν κατηγορώ κανένα, είπε η Πέγκοττυ.

την κούνια του και τον χόρεψε για μιὰ στιγμή στην άγκαλιά της. Ύστερα ξέστρωσε τὸ τραπέζι και ξαναγύρισε, φορώντας ἕνα ἄλλο σκουφάκι, μετὰ τὸ καλαθάκι τῶν ἐργοχειρῶν της γιὰ νὰ καθήσῃ κοντὰ μας, ὅπως ἄλλοτε.

Καθισμένοι γύρω στὸ τζάκι, φλυαρούσαμε μετὰ χαρούμενη καρδιά. Ἐλεγα στὴν μητέρα μου και στὴν Πέγκοττυ, πόσο αὐστηρὸς δάσκαλος ἦταν ὁ κ. Κρίκλ και μετὰ λυπήθηκαν πολὺ. Τοὺς εἶπα τί ὡμορφο παλληκάρι ἦταν ὁ Στήρφορθ, πὼς με εἶχε ἀναλάβει ὑπὸ τὴν προστασία του και ἡ Πέγκοττυ δὴλωσε πὼς θὰ ἦταν πολὺ εὐτυχημένη ἂν τὸν ἐγνώριζε. Σὲ κάποια στιγμή, πού ὁ μικρὸς μπέμπης ξύπνησε, τὸν ἐπῆρα στὴν άγκαλιά μου και τὸν ἐνανούρισα τρυφερά. Ὅταν ξανακοιμήθηκε και τὸν ἔβαλα πάλι στὴν κούνια του, γλύστρησα κοντὰ στὴ μητέρα μου και, ἀκολουθώντας τὴν παληά μου συνήθεια πού γιὰ τόσον καιρὸ εἶχε διακοπῆ, τύλιξα τὸ κορμί της μετὰ τὰ χέρια μου κι' ἀκούμπησα τὸ μικρὸ μου μάγουλο στὸν ὦμο της. Και πάλι ἐνοιώσα τὰ ὠραία της μαλλιά νὰ χαιδεύουν τὸ πρόσωπό μου, — σὰν φτεροῦ ἀγγέλου, σκεφτόμουν, — και ἡ εὐτυχία μου ἦταν τελεία.

Καθὼς κύτταζα τίς εἰκόνας πού σχεδίαζαν τ' ἀναμμένα ξύλα στὸ τζάκι, ἐπίστευα σχεδὸν ὅτι δὲν εἶχα φύγει ποτὲ ἀπὸ τὸ σπίτι, ὅτι ὁ κ. και ἡ μὲς Μύρστον δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ και ὅτι τὸ μόνο πραγματικὸ μέσα σ' ὄλες τίς ἀναμνήσεις μου ἦσαν ἡ μητέρα μου, ἡ Πέγκοττυ κι' ἐγώ.

Ἡ Πέγκοττυ πού μπάλωνε μιὰ κάλτσα, σήκωσε ἔξαφνα τὸ κεφάλι της και εἶπε:

— Ἀναρωτιέμαι κάθε τόσο τί ν' ἀπόγινε ἡ μεγάλη θεία τοῦ Ντάβου ;

— Μπα, σὲ καλὸ σου, Πέγκοττυ! ἔκανε ἡ μητέρα μου, διακόπτοντας τίς ὄνειροπολήσεις της. Ποῦ τὴ θυμήθηκες...

— Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ μάθω τί ἀπόγινε...

— Τί ἀπόγινε; Ἀσφαλῶς, ἡ μὲς Μπέτου θὰ ξανακλείστηκε στὸ ἐξοχικό της σπίτι στὴν ἀκροθαλασσιά και δὲν ὑπάρχει κανένας κίνδυνος νάρθη νὰ μᾶς ἐνοχλήσῃ πάλι...

— Ὅχι, ἐξακολούθησε ἡ Πέγκοττυ μετὰ ὕφος σκεπτικὸ. Δὲν ὑπάρχει τέτοιος κίνδυνος. Σκέφτομαι μόνο πὼς ἂν πεθάνῃ, θ' ἀφήσῃ κάτι στὸν Ντάβου.

— Στ' ἀλήθεια, Πέγκοττυ, εἶσαι ἔξω φρενῶν, εἶπε ἡ μητέρα μου. Ξέχασες πόσο θυμώσε, ὅταν γεννήθηκε ὁ Ντάβου, γιατί ἦταν ἀγόρι...

— Ἴσως τώρα νὰ τοῦ τὸ συγχωρήσῃ αὐτό...

— Γιατί τὸ λὲς αὐτό; ρώτησε ἡ Πέγκοττυ.

— Γιατί τώρα ὁ Ντάβου ἔχει κι' ἀδελφό...

Ἡ μητέρα μου ἄρχισε νὰ κλαίῃ και εἶπε μέσα ἀπὸ τοὺς λυγμούς της:

— Καί τί κακὸ σοῦ ἔκανε αὐτὸ τὸ ἀθῶο πλάσμα πού θρῖσκεται στὴν κούνια του και μιλάς ἔτσι γι' αὐτό... Ζηλιάρα, καλύτερα θάκανες νὰ παντρευτῆς τὸν Μπάρκις!...

— Τὸ ξέρω πὼς αὐτὸ θὰ εὐχαριστοῦσε ἐξαιρετικὰ τὴ μὲς Μύρστον, εἶπε ἡ Πέγκοττυ.

— Τί δύσκολο χαρακτήρα πού ἔχεις, Πέγκοττυ! τῆς ἀπάντησε ἡ μητέρα μου. Αἰσθάνεσαι γιὰ τὴ μὲς Μύρστον μιὰ ζήλεια ἐντελῶς γελοία. Θάθελες χωρὶς ἄλλο, νὰ κρατᾶς ἐσὺ τὰ κλειδιά και νάχῃς τὴν ἐννοια τοῦ νοικοκυριοῦ... Ξέρεις ὡστόσο καλά ὅτι ἡ μὲς Μύρστον τὰ κάνει ὅλ' αὐτὰ ἀπὸ κυλωσύνη...

Ἡ Πέγκοττυ μουρμούρισε κάτι πούμοιαζε μετὰ τὸ: «Νὰ πάῃ στὸν διάβολο ἡ καλωσύνη της!» κι' ἡ μητέρα μου ἐξακολούθησε:

— Ναί, ἀπὸ κυλωσύνη κάνει ὅ,τι κάνει ἡ μὲς Μύρστον. Γιὰ νὰ μετὰ ἀπαλλάξῃ ἐμένα ἀπὸ τίς ἐννοίες... Μήπως δὲν σηκώνεται πρώτη κάθε πρωὶ και δὲν πλαγιάζει τελευταία κάθε νύχτα;... Δὲν ἔχει τὸν νοῦ της σὲ ὄλα;... Ἀπὸ τὴν κουζίνα ὡς τὴν καρβουνιποθήκη;... Και σὺ τὴν κατηγορεῖς...

— Δὲν κατηγορῶ κανένα, ἀπάντησε ἡ Πέγκοττυ.

— Ναί, Πέγκοττυ... Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δουλειά σου, δὲν κάνεις τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ κατηγορῆς... Βρίσκεις, φαίνεται, εὐχαρίστησι σ' αὐτό... Κι' ὅταν ἀκόμα μιλάς γιὰ τὸν σύζυγό μου...

— Δὲν μιλάω ποτὲ γι' αὐτόν, εἶπε ἡ Πέγκοττυ.

— Ναί, δὲν μιλάς, ἀλλὰ τὸν κατηγορεῖς μετὰ τρόπο... Κι' ὅμως ξέρεις ὅτι κατὰ θάθος εἶνε λαμπρὸς ἄνθρωπος κι' ὅτι ἡ πιὸ ἀγαθὸς προσιρρέσεις ἐμπνέουν ὄλες του τίς πράξεις... Δὲν βλέπεις πόσο παιδεύεται μετὰ μένα;

Ἡ Πέγκοττυ ἔμεινε σιωπηλὴ κυττάζοντας τὴ φωτιά...

— Ἐλα, Πέγκοττυ ! εἶπε ἡ μητέρα μου, ἀλλάζοντας τόνο. Δὲν κάνει νὰ φιλονεικοῦμε ἡ δυὸ μας... Εἶσαι ἡ πιὸ καλὴ μου

φίλη, τὸ ξέρω κι' ὅταν σὲ λέω ἀνόητη και κακιά, θέλω μοναχὰ νὰ πῶ ὅτι εἶσαι φίλη μου και ὅτι ἔτσι ἦσουν πάντοτε ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ὁ μακαρίτης Κόππερφιλντ μ' ἔφερε ὡς σύζυγό του ἐδῶ και θγῆκες νὰ με ὑποδεχθῆς στὴν πόρτα.

Κ' ἡ μητέρα μου, ἀφοῦ εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ, ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Πέγκοττυ, ἡ ὁποία τὴν ἀγκάλιασε και τὴ φίλησε.

Μετὰ τὸ τσάι, διάβασα στὴν Πέγκοττυ, γιὰ νὰ θυμοῦμαι τὰ παληά, ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ βιβλίον πού ἔγραφε γιὰ τοὺς κροκοδείλους. Εἶμαστε πολὺ εὐτυχημένοι κι' ἡ θραυὰ αὐτὴ ἡ τελευταία στὸ εἶδος της, πού ἦταν γραφτὸ της νὰ κλείσῃ γιὰ πάντα τὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῆς ζωῆς μου, δὲν θὰ θγῆ ποτὲ ἀπὸ τὸ μυαλό μου.

Ἦταν δέκα πάνω - κάτω ἡ ὥρα, ὅταν ἔξαφνα ἀκούστηκε ὁ θόρυθος ἐνὸς ἀμαξιοῦ πού σταμάτησε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας. Σηκωθήκαμε ἀμέσως κι' οἱ τρεῖς κι' ἡ μητέρα μου εἶπε θιαστικά, πὼς ἦταν πολὺ ἀργά, κι' ἐπειδὴ ὁ κ. και ἡ μὲς Μύρστον εἶχαν τὴν ἰδέα ὅτι τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ κοιμοῦνται νωρίς, θάκανα ἴσως καλὰ νὰ πάω νὰ πλαγιάσω ἀμέσως. Τὴ φίλησα τότε και τράθηξα γιὰ τὴν σκάλα κρατώντας ἕνα κερὶ, πρὶν μποῦν μέσα ὁ κ. Μύρστον κι' ἡ ἀδελφὴ του. Καθὼς ἔμπαινα στὴν κάμαρη, ὅπου με εἶχαν φυλακίσει, ἄλλοτε, μοῦ φάνηκε ὅτι ἕνα ρεῦμα παγωμένου ἀέρος μπῆκε μαζὺ τοὺς στὸ σπίτι και πῆρε σὰν ἕνα φτεροῦ τὴν γλυκεῖα ἐντύπωσι τῆς στοργῆς πού εἶχα ξαναβρεῖ γιὰ λίγες ὥρες.

Βρέθηκα σὲ πολὺ δύσκολη θέσι τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν σκέφτηκα πὼς ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶ γιὰ τὸ πρόγευμα, γιατί δὲν εἶχα ξαναἰδεῖ τὸν κ. Μύρστον ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ «ἐγκλήματός» μου. Δὲν μπορούσα ὡστόσο ν' ἀποφύγω αὐτὴν τὴν συνάντησι και, ἀφοῦ θγῆκα ἀρκετὲς φορὲς ἀπὸ τὴν κάμαρή μου και ξαναγύρισα σ' αὐτὴ δειλιασμένος, πυρροσιάστηκε τέλος στὴν πόρτα τῆς τραπεζαρίας.

Ὁ κ. Μύρστον στεκόταν ὄρθιος μπροστὰ στὸ τζάκι μετὰ τὴ ράχι του γυρισμένη πρὸς τὴ φωτιά, ἐνῶ ἡ μὲς Μύρστον ἐτοίμαζε τὸ τσάι. Μὰ δὲν ἔκανε τὴν παραμικρὴ κίνησι γιὰ νὰ με ὑποδεχθῆ.

Ἐπειδὴ ἀπὸ μιὰ στιγμή δισταγμοῦ, διευθύνθηκα πρὸς αὐτόν και τοῦ εἶπα:

— Σὰς ζητῶ συγγνώμην, κύριε. Μετανοῶ πολὺ γι' αὐτὸ πού ἔκανα κι' ἐλπίζω ὅτι θὰ με συγχωρήσετε.

— Εἶμαι εὐτυχῆς πού σ' ἀκούω νὰ ἐκφράζῃς τὴν μετάνοιά σου, Δαυῖδ, μοῦ ἀπάντησε.

Τὸ χέρι πού μοῦ ἔδωσε, ἦταν τὸ ἴδιο πού εἶχα δαγκώσει και τὰ μάτια μου ἔπεσαν γιὰ μιὰ στιγμή στὸ κόκκινο σημάδι τῆς δαγκωματίας — πού ἦταν λιγώτερο κόκκινο, ὡστόσο, ἀπ' ὅτι ἔγιναν τὰ μάγουλά μου, καθὼς ἀντίκρουσα τὴν πένσιμη ὄψι τοῦ κ. Μύρστον.

— Τί κάνετε, δεσποινίς; εἶπα κατόπιν στὴν μὲς Μύρστον.

— Ὡ! Θεέ μου! ἔκανε ἐκείνη ἀναστενάζοντας κι' ἀπλώνοντας μου τὴν τσιμπίδα τῆς ζάχαρης ἀντὶ τῶν δαχτύλων της. Πόσο λοιπὸν θὰ θαστήξουν αὐτὲς ἡ διακοπὲς ;

— Ἐνα μῆνα, δεσποινίς.

— Ἀπὸ πότε ;

— Ἀπὸ χθὲς, δεσποινίς.

— Ἄ ! ἔκανε ἡ μὲς Μύρστον. Ὁραία ! Πέρασε κιόλας μιὰ μέρα ;

Κι' ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ἄρχισε νὰ κρατᾶ ἡμερολόγιον τῶν διακοπῶν μου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κάθε πρωὶ ἔσθυνε και μιὰ μέρα. Τὸ ἔκανε αὐτὸ μετὰ ὕφος σκυθρωπὸ ὡς τὴ δεκάτη μέρα, μὰ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, τόσο και ποῖο χαρούμενη γινόταν.

Κατὰ τὴν πρώτη μέρα τῶν διακοπῶν μου, εἶχα τὴν ἀτυχία νὰ προκαλέσω στὴν μὲς Μύρστον ἕνα ζωηρὸ τρόμο. Μπήκα σὲ κάποια στιγμή στὴν κάμαρη, ὅπου καθόταν μετὰ τὴν μητέρα μου, και καθὼς ὁ μπεμπὲς — πού δὲν ἦταν ἀκόμα παρὰ λίγων ἑβδομάδων —, θρισκόταν στὰ γόνατα τῆς τελευταίας, τὸν ἐπῆρα μετὰ μεγάλη προσοχὴ στὰ γόνατά μου. Ἐξαφνα τότε ἡ μὲς Μύρστον, ἔβγαλε μιὰ τέτοια κραυγὴ πού λίγο ἔλειψε νὰ παρατήσω τὸ μικρὸ μου ἀδελφό.

— Ἀγαπητὴ Τζέιν, τί εἶνε; ρώτησε ἡ μητέρα μου.

— Μεγάλε Θεέ, Κλάρα ! Κύττα λοιπὸν ! Κύτταξε ! φώναξε ἡ μὲς Μύρστον.

— Τί νὰ δῶ, ἀγαπητὴ μου Τζέιν; Ποῦ ;

— Τὸ πῆρε! Τὸ πῆρε! φώναξε ἡ μὲς Μύρστον. Αὐτὸ τὸ χὰ μὶνι πῆρε τὸ μωρό !

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀναγνώσται μας μᾶς παρεπονέθησαν διότι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ καταστρέφουν τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ἀποκόπτοντες ἐβδομαδιαίως τὸ δελτίον τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα διανέμει τὸ «Μπουκέτο» κι' ἐπειδὴ τὰ παράπονά των εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημένα, κατηγορήσαμε τὰ δελτία αὐτὰ.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ εὐκολία τὴν ὁποία παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώσταις μας εἶνε διπλῆ. Καί τὸ περιοδικὸν δὲν θὰ καταστρέφεται και τὰς ἐκδόσεις μας θὰ προμηθεύονται ἐλεύθερα, χωρὶς δελτία, διὰ τῆς καταβολῆς μόνον τοῦ ἀντιτίμου των. Διὰ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ ἐκδίδωμεν ὑπὸ μνησίως θὰ εἰδοποιούμεν τοὺς ἀναγνώσταις μας διὰ τοῦ περιοδικοῦ.

Φαινόταν παραλυμένη από τη φρίκη της. Μά συνερχομένη, ώρμησε έναντιόν μου και μου άρπαξε τὸ παιδί. "Επειτα φάνηκε έτοιμη νά λιποθυμήσει και, για νά τή συνεφέρουν, τής έδωσαν νά πιή λίγο τσέρρου—μπράντυ. "Όταν τέλος συνήλθε από τή συγκίνησή της, ή πρώτη της φροντίδα ήταν νά μου άπαγορεύσει έπισημως νά μὴν άγγιξω ποτέ, για όποιδήποτε λόγο, τὸ μικρό μου αδελφό.

Μιά άλλη φορά, καθώς ή μητέρα μου κρατούσε τὸ μωρό στην άγκαλιά της και τὸ κύτταζε στὰ μάτια, μου εἶπε ξεαφνα :

— Ντάθου, έλα δῶ !

Κι' άρχισε νά κυττάζει και τὰ δικά μου μάτια.

Τὴν ίδια στιγμή, είδα τὴν μίς Μύρστον νά παρατάη τὸ έργό-χειρό της.

— "Αλήθεια, εἶπε ή μητέρα μου, εἶνε έντελῶς ὁμοία. Μοῦ φαίνεται μάλιστα πὼς έχουν τὸ ίδιο χρῶμα με τὰ δικά μου. Μά μοιάζουν μ' ένα τρόπο καταπληκτικό.

— Για τί μιλάς, Κλάρα; ρώτησε ή μίς Μύρστον.

— "Αγαπητή μου Τζέιν, τραύλισε ή μητέρα μου, σαστισμένη λίγο με τὸν αὐστηρὸ τόνου τής κουινιάδας της κύτταξα τὰ μάτια τοῦ μπεμπέ και τοῦ Δαυῖδ πού εἶνε έντελῶς ὁμοία.

— Κλάρα, εἶπε ή μίς Μύρστον και σηκώθηκε με ὄργη, εἶνε στιγμές πού νομίζει κανείς πὼς τρελλάθηκες...

— "Αγαπητή μου Τζέιν, διαμαρτυρήθηκε ή μητέρα μου.

— Ναι, τρελλάθηκες έντελῶς, εἶπε ή μίς Μύρστον. Ποιὸς άλλος, έκτός από σένα, θά εἶχε τὴν τρελλή ιδέα νά παραβάλη τὸ παιδί τοῦ αδελφοῦ μου με τὸν γυιό σου; Δέν μοιάζουν καθόλου! Δέν ὑπάρχει ή παραμικρή ὁμοιότης μεταξύ τους. Εἶνε έντελῶς διαφορετικοί ὁ ένας από τὸν άλλο και θάναί πάντοτε ἔτσι... Δέν μπορῶ ν' άκούω τέτοιες συγκρίσεις...

Και θγήκε έξω μ' άξιοπρέπεια, χτυπώντας τὴν πόρτα πίσω της.

Με δυὸ λόγια, δέν είχα καμμιά εὐνοια κοντὰ στην μίς Μύρστον. Δέν είχα τὴν εὐνοια κανενός, οὔτε τοῦ ἴδιου τοῦ έαυτοῦ μου. Γιατί αὐτοὶ πού μ' άγαπούσαν δέν τολμοῦσαν νά μου τὸ δείξουν, κι' αὐτοὶ πού δέν μ' άγαπούσαν μοῦ τὸ ἔδειχναν, τόσο φανερά ὥστε δέν ἤξερα τί νά κάνω και φερνόμεν πάντα στενόχωρα, ἀδέξια κι' άνόητα. Γι' αὐτὸ κ' ἔλαβα τὴν ἀπόφασί νά ζῶ μέσα στο σπίτι, ὅσο πιὸ ἀποτραβηγμένα ὀμποροῦσα και περνοῦσα ὠρες ὀλόκληρες στην καμρούλα μου, τυλιγμένος στο έπανωφόρι μου και διαβάζοντας ἀδιάκοπα.

Τὰ θράδρα, πήγαινα συχνά και καθόμουν με τὴν Πέγκοττυ στην κουζίνα. "Εκεί, έννοιωθα τὸν έαυτό μου πιὸ άνετα και ξανάπαιρνα τὸ φυσικό μου ὕφος. Μά ὅ,τι κι' αν έκανα, οἱ Μύρστον δέν τὸ έγκρίνανε και τὸ ἀποδοκιμάζανε.

— Δαυῖδ, μοῦ εἶπε ένα θράδου ὁ κ. Μύρστον καθώς έτοιμαζόμουν ν' ἀποσυρθῶ κατὰ τὴ συνήθειά μου, εἶμαι θυμωμένος μαζί σου, γιατί εἶσαι δύστροπος.

— Σάν άρκουδά! πρόσθεσε ή μίς Μύρστον.

"Εγὼ δέν είπα τίποτε και χαμήλωσα τὸ κεφάλι μου.

— Δαυῖδ, εξακολούθησε ὁ κ. Μύρστον, τὰ χειρότερα παιδιὰ εἶν' αὐτὰ πού έχουν δύστροπο κ' έπίμονο χαρακτήρα.

— Κι' απ' ὅλα τὰ παιδιὰ τὸ χειρότερο εἶν' αὐτὸ, συμπλήρωσε ή αδελφή του. Κ' εἰς ή ίδια, άγαπητή μου Κλάρα, θά τὸ ἔχης αντίληφθῆ.

— Συγγνώμην, άγαπητή μου Τζέιν, εἶπε ή μητέρα μου, μά εἶσαι θέβαιη — συγχώρεσέ με, σέ παρακαλῶ — εἶσαι θέβαιη ὅτι καταλαβαίνεις τὸν Δαυῖδ;

— "Ας παραδεχθοῦμε, ἀφοῦ τὸ θέλεις, ὅτι δέν καταλαβαίνω αὐτὸ τὸ παιδί, ἀπάντησε ή μίς Μύρστον. Εἶμαστε σύμφωνες, ἀφοῦ αὐτὸ σ' εὐχαριστεῖ, ὅτι δέν τὸ καταλαβαίνω καθόλου κι' ὅτι ὁ χαρακτήρας του εἶνε πολὺ θαυός για μένα. Μά ὁ αδελφός μου ἔχει τόση αντίληψη, ὥστε νά μπορῆ νά εἰσχωρῆ στὸν χαρακτήρα τοῦ γυιου σου, και μᾶς ἔλεγε τὴν γνώμη του σχετικῶς, ὅταν, χωρίς πολλή ευγένεια, τὸν διακόψαμε...

— Λυποῦμαι πολὺ, Δαυῖδ, ξανάπε ὁ κ. Μύρστον, γιατί βλέπω πὼς εἶσαι πολὺ πεισματάρης. Δέν θ' ἀφήσω ένα τέτοιο ἔλαττωμα νά ἐξελιχθῆ μπροστὰ στὰ μάτια μου, χωρίς νά κάνω μιὰ προσπάθεια νά τὸ ξερριζώσω. Πρέπει, κύριε, νά διορθωθῆς.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, κύριε, τραύλισα. Μά δέν έκανα ποτέ τὸν πεισματάρη από τὴν ἡμέρα πού ξαναγύρισα...

— Μὴ μοῦ αντιμιλάς, λέγοντας ψέματα! φώναξε με τόνο τόσο άγριο, ὥστε ή μητέρα μου, χωρίς νά θέλη, ὕψωσε τὸ χέρι της πού ἔτρεμε για νά μᾶς χωρίσει. "Από πείσμα, πᾶς και κάθισαι στην κάμαρή σου, ἐνῶ ή θέσι σου εἶν' ἐδῶ. Μάθε μιὰ φορά για πάντα ὅτι θέλω νά μένης στο σαλόνι κι' ὄχι ἐκεῖ ἄπάνω. "Επὶ πλέον, ἀπαιτῶ νά δείχνεσαι ἐδῶ ὑπάκουος. Με γνω-

ρίζεις, Δαυῖδ! Ξέρω νά κάνω νά με ὑπακούουν.

Η μίς Μύρστον γέλασε στριγγλιάρικα και ὁ αδελφός της ἐπρόσθεσε:

— "Απαιτῶ νά φέρεσαι με σεβασμό, ευγενικά και ὑποτακτικό σέ μένα, στην αδελφή μου και στην μητέρα σου. Δέν θ' άνεχθῶ νά βλέπω ένα παιδί νά φεύγη απ' αὐτὸ τὸ σαλόνι σάν νάχαμε πανούκλα. Κάθησε!

Φαινόταν, καθώς μιλοῦσε, σάν νά πρόσταζε ένα σκυλί. Κ' ἐγὼ, σάν σκυλί τὸν ὑπάκουσα.

— "Ακόμα ένα πράγμα, πρόσθεσε. Προσέχω ὅτι δείχνεις προτίμησι στις συντροφίες τῶν ὑπηρετῶν. Συχνάζοντας στην κουζίνα, ἀσφαλῶς δέν θά γίνης ποτέ καλύτερος. "Όσο για τὴ γυναίκα πού λαβαίνει τὸ μέρος σου, δέν λέω τίποτε, γιατί κ' εἰς ή ίδια, Κλάρα, — συνέχισε με πιὸ σιγανή φωνή — δείχνεις ἀπέναντί της μιὰ ἀδυναμία πού δέν κατῶρθωσες ἀκόμη νά τὴν κατανικήσης.

— Μιά ἀδυναμία πραγματικά, ἀνεξήγητη! φώναξε ή μίς Μύρστον.

— Λέω μόνο, ξανάπε ὁ κ. Μύρστον, ὅτι δέν ἐπιδοκιμάζω τὴν εὐχαρίστησι πού βρίσκεις στη συντροφιά τής Πέγκοττυ και σέ παρακαλῶ νά μὴ τὴν ἐπιδιώξης πειά. Τώρα, Δαυῖδ, με κατὰλαβες και ξέρεις ποιές θά εἶνε ή συνέπειες' αν δέν με ὑπακούσης κατὰ γράμμα.

Τις ἤξερα, ἀλλοίμονο! και τὸν ὑπάκουσα κατὰ γράμμα. "Επαφα πειά ν' ἀποτραβιέμαι στην κάμαρή μου, έπαφα πειά νά καταφεύγω κοντὰ στην Πέγκοττυ κ' ή μέρες μου περνοῦσαν μελαγχολικά μέσα στο σαλόνι με τὸ νά περιμένω νά νυχτώσει και νά πάω νά κοιμηθῶ.

"Ω! πόσο ὑπέφερα, μένοντας καθισμένος ὠρες ὀλόκληρες στο σαλόνι, στην ίδια θέσι, μὴ τολμώντας νά σαλέψω οὔτε τὰ χέρια, οὔτε τὰ πόδια από φόβο μήπως ἀκούσω τὴ μίς Μύρστον νά παραποιέται ὅτι κάνω φισαρία ! Τι θλιβεροῦς περιπάτους ἔκανα μόνος, με ἔλεινό καιρό, παίρνοντας μαζί μου, σάν ἐφιάλτη, τὴν ἀνάμνησι τοῦ σαλονιοῦ, τοῦ κ. και τής μίς Μύρστον!

Και πόσο στενόχωρα ἔτρωγα μέσα στή σιωπή, νοιώθοντας ὅτι στο τραπέζι ήταν ένα σερβίτσιο παραπανίσιο — τὸ δικό μου — μιὰ καρέκλα παραπανίσια, — ή δική μου, — κ' ένας ἄνθρωπος παραπανίσιος — ἐγὼ!...

"Ετσι πέρασαν ή διακοπές μου ὡς τὴ νύκτα πού ή μίς Μύρστον μπόρεσε νά πῆ: «Ἐφτασε ή τελευταία μέρα!»

Δέν ἤμουν δυσσαρεστημένος πού ἔφευγα!...

Εἶχα γίνει πειά σχεδόν σάν ἡλίθιος και συνερχόμεν λίγο με τὴ σκέψη ὅτι θά ξανάβρισκα στο Λύκειο τὸν Στήρφορθ, αν και

με περίμενε ἐπίσης ἐκεῖ και ὁ ἀπαίσιος κ. Κρίκλ.

"Όταν ὁ ἀμαξᾶς, ὁ Μπάρκινς πάντοτε, ἤρθε για νά με πάρη και τὴ στιγμή πού ή μητέρα μου έτοιμαζόταν νά μ' ἀποχαιρετήσῃ, ή μίς Μύρστον πρόφερε με τόνο ἐπίσημο: «Κλάρα, προσοχή!» "Εννοοῦσε μ' αὐτὸ ὅτι ἔπρεπε νά εἶνε φειδωλή στις διαχύσεις της.

Τὴν φίλησα ὡστόσο, καθώς και τὸν μικρό μου αδελφό, νοιώθοντας μιὰ πολὺ μεγάλη μελαγχολία. Μά δέν λυπόμουν γιατί ἔφευγα, γιατί και στο σπίτι πού θρισκόμουν μιὰ θαβειὰ τάφος με χωρίζε από τὴ μητέρα μου.

"Όταν ανέβηκα στο ἀμάξι, τὴν ἄκουσα νά με φωνάζη με τὴ γλυκειά της φωνή. "Εσκυψα και τὴν είδα μόνη στην πόρτα τοῦ κήπου, νά ὑψώνη στὰ χέρια της τὸν μικρό μου αδελφό, για νά μοῦ τὸν δείξη... "Ο καιρός ήταν ψυχρὸς και γαλήνιος και οὔτε μιὰ μπουκλα από τὰ μαλλιά της, οὔτε μιὰ πτυχὴ από τὰ ρούχα της δέν σάλευε καθώς με κύτταζε με μιὰ ἀπειρη στοργή, παρουσιάζοντας μου τὸν μικρό μου αδελφό.

Αὐτὴ ήταν ή τελευταία εἰκόνα πού πήρα από τὴ μητέρα μου. "Ετσι τὴν ξαναείδα κι' ἀργότερα στὰ ὄνειρά μου, στο σχολεῖο, νά παραστέκη σιωπηλὴ στο κρεβάτι μου και νά με κυττάζει με ἀπειρη στοργή, ὑψώνοντας στὰ χέρια της τὸ μικρό της παιδί.

IX

Παραλείπω τὰ διάφορα περιστατικά πού συνέβησαν στο Λύκειο, ὡς τὴν ἡμέρα τής ἑορτῆς τῶν γενεθλίων μου, ή ὁποία ἔπεφτε τὸν Μάρτη. Θυμοῦμαι ὅτι ὁ Στήρφορθ προκαλοῦσε ὀλοένα και πιὸ πολὺ τὸν θαυμασμό μου. "Επρόκειτο νά φύγη στο τέλος τής ἑξαμηνίας, κ' ἔδειχνε μιὰ ὀρμη και μιὰ ἀνεξαρτησία πού τὸν ἐξύψωνε ἀκόμα πιὸ πολὺ στὰ μάτια μου. "Εκτός απ' αὐτὸ, δέν θυμοῦμαι τίποτε ἄλλο. Τὸ μεγάλο γεγονός πού μοῦ συνέβη αὐτὴν τὴν ἐποχή, φαίνεται πὼς ἔσβυσε ὅλα τ' ἄλλα ἀπὸ τὴ μνήμη μου.

(Ἐκολουθεῖ)

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΣ ΜΑΣ

"Ὡς και άλλοτε ιδηλώσαμε από διετίας και έντεῦθεν οὔδεις πλέον αντιπροσωπεύει τὸ περιοδικόν μας, εν Αιγύπτω και Σουδάν. "Όστις δὲ θέλει νά ἐγγραφῆ συνδρομητῆς εἰς τὸ «Μπουκέτο» ὀφείλει νά ἀποστείλει ἀπευθείας εἰς τὰ Γραφεία μας τὸ αντίτιμον τῆς συνδρομῆς του.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)